

14. 10. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Spotřebitelské úvěry nově a lépe?

Nový zákon z pera ministerstva financí o spotřebitelském úvěru[1] (dále jen „Zákon“) má za cíl komplexně regulovat veškeré typy spotřebitelských úvěrů, tj. splátkový nákup zboží, hypotéky, hotovostní úvěry, kreditní karty, leasing atd. Mimo režim Zákona zůstanou pouze podnikatelské úvěry. Nová úprava spotřebitelského úvěru pak především reaguje na přímo použitelné předpisy Evropské unie a zpracovává příslušné směrnice vydané v oblasti ochrany spotřebitele.[2]

WOLF THEISS

Nový Zákon tak vychází vstříc současné společenské poptávce a zpřísňuje regulaci nebankovních subjektů poskytujících spotřebitelské úvěry. Zákon vstoupí v účinnost od 1. prosince 2016, kdy zcela nahradí dnes účinný zákon o spotřebitelském úvěru č. [145/2010 Sb.](#)

Již na první pohled se jedná o významnou změnu. Vždyť dnes účinný zákon o spotřebitelském úvěru obsahuje pouhých 29 paragrafů, zatímco Zákon je tvořen 179 (!) paragrafy. Zákon se soustředí především na regulaci poskytovatelů a zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů, upravuje náležitosti úvěrových smluv a v neposlední řadě práva a povinnosti jednotlivých subjektů.

Působnost zákona

Jak již z názvu Zákona vyplývá, předmětem úpravy jsou především veškeré vztahy týkající se práv a povinností souvisejících se spotřebitelským úvěrem a jeho poskytováním. Samotný spotřebitelský úvěr je v Zákoně definován jako: „[...] *odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli*“.[3] Pojem „spotřebitel“ již pak v Zákoně definován není a je tedy třeba vycházet z obecného chápání tohoto pojmu v souladu s jinými právními předpisy.[4]

Zvláštní pozornost je třeba věnovat § 4, § 5 a § 6 Zákona, které upravují výjimky, respektive omezení působnosti Zákona. Zatímco výjimky z působnosti uvedené v § 4 nečiní žádný problém a jsou poměrně přehledně vymezeny, ustanovení § 5 a § 6 mohou činit jisté potíže především pro svou nepřehlednost.

Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů

V současné době subjekty poskytující spotřebitelské úvěry nejsou žádným zásadním způsobem regulovány. Pro podnikání v oblasti spotřebitelských úvěrů dosud stačilo pouze příslušné živnostenské oprávnění. Tomu odpovídá i situace na trhu, kdy dle informací ministerstva financí dnes poskytuje nebankovní půjčky okolo 60 000 subjektů.[5] Očekává se, že s účinností Zákona toto číslo rapidně poklesne.

Ten, kdo je dnes oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr na základě živnostenského oprávnění, může provozovat tuto činnost na základě stávajícího živnostenského oprávnění do doby, než Česká

národní banka (dále jen „**ČNB**“) rozhodne o jeho žádosti o udělení oprávnění k poskytování spotřebitelských úvěrů, nejdéle však do 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti Zákona. To platí za podmínky, že žadatel o povolení podá žádost do tří měsíců ode dne nabytí účinnosti Zákona. Marným uplynutím této lhůty oprávnění k poskytování spotřebitelského úvěru zaniká. O udělení licence na základě přijaté žádosti rozhoduje ve správním řízení ČNB. Ta má na rozhodnutí lhůtu 15 měsíců.[6] Jelikož Zákon nabývá účinnosti 1. prosince 2016, stávající poskytovatelé spotřebitelských úvěrů musí podat žádost o licenci k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru do 28. února 2017. Stávající poskytovatelé, kteří ve lhůtě žádost o povolení nebankovního poskytovatele úvěrů podají, mohou svou činnost vykonávat do doby, než ČNB pravomocně rozhodne o jejich žádosti, nejdéle však do 31. května 2018.

Zákon představuje velice přísné požadavky na poskytovatele spotřebitelských úvěrů především v kapitálové, ale i korporátní a personální oblasti.

Poskytovatelem spotřebitelského úvěru tak nově bude moci být pouze akciová společnost, společnost s ručením omezeným nebo evropská společnost, se sídlem i skutečným sídlem na území České republiky. Počáteční kapitál takového poskytovatele spotřebitelského úvěru musí být alespoň 20 milionů Kč. Poskytovatel bude povinen vypracovat systém vnitřních pravidel a postupů pro zákonem vyjmenované situace, mimo jiné pro posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, pro jednání se spotřebiteli, kteří jsou v prodlení, pravidla pro vymáhání pohledávek a další.

Překážkou pro poskytovatele nebudou pouze výše uvedené požadavky, ale rovněž povinnost získat oprávnění od ČNB. Na vyřízení žádosti o udělení oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru má ČNB lhůtu čtyři měsíce od jejího podání. Oprávnění je následně platné po dobu maximálně pěti let s možností dalšího prodloužení. ČNB navíc bude povinna vést registr, do kterého bude zapisovat subjekty, které získají oprávnění k poskytování spotřebitelských úvěrů.

Zprostředkovatelé spotřebitelského úvěru

Zákon přímo vypočítává subjekty, které budou oprávněny zprostředkovávat spotřebitelské úvěry. Jedná se o samostatné zprostředkovatele, vázané zástupce, zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru a zahraniční zprostředkovatele. Jak již z názvu vyplývá, zprostředkovatel neposkytuje spotřebitelský úvěr sám ze svých prostředků, ale pouze zprostředkovává úvěr od banky (a jiné instituce) nebo nebankovního poskytovatele.

Dohled nad všemi zprostředkovateli opět vykonává ČNB, která zprostředkovatele zapisuje do jí vedeného registru. V případě samostatného zprostředkovatele je rovněž nutné od ČNB získat oprávnění. Rozsah tohoto příspěvku bohužel neumožňuje se detailněji věnovat jednotlivým zprostředkovávajícím subjektům, dovolíme si alespoň poukázat na některá možná úskalí, která úprava v Zákoně přináší.

Zejména si dovolíme upozornit na omezené možnosti zastoupení. Samostatný zprostředkovatel, tedy subjekt, který zprostředkovává spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti uděleného ČNB,[7] může být zastoupen pouze svým zaměstnancem nebo vázaným zástupcem. Zde vidíme potenciální problém. Obchodní modely většiny zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů jsou v současné době založeny ve své podstatě na tzv. švarcsystému, kdy pro společnost (samostatného zprostředkovatele dle Zákona) provádějí činnost smluvní partneři na základě živnostenského oprávnění. To bude možné i nadále, nicméně smluvní partner samostatného zprostředkovatele bude muset být nově kvalifikován jako vázaný zástupce. Vázaný zástupce je však omezen tím, že smí vykonávat svou činnost pouze pro jednoho zastoupeného a dále musí být jako vázaný zástupce zapsán v seznamu ČNB. Vázaní zástupci tak již nebudou moci sjednávat úvěry pro několik

zastoupených, ale budou muset zvážit, se kterou společností budou dále spolupracovat.

Dalším subjektem s omezenou možností dát se zastoupit je zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru. Bude se typicky jednat o maloobchodního prodejce nabízejícího zákazníkům možnost pořízení zboží na splátky. Zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru bude nově muset být taktéž zapsán v registru vedeném ČNB a bude se moci nechat zastoupit pouze svým zaměstnancem.

Ochrana spotřebitele, povinnosti úvěrujícího

Výše uvedená pravidla se dotýkají především samotného fungování poskytovatele nebo zprostředkovatele nebankovního úvěru. Dále rozebíraná pravidla již platí obecně pro jakýkoliv spotřebitelský úvěr, tedy i takový poskytovaný bankou nebo podobným subjektem.

Celým zákonem se prolíná velice rozsáhlá informační povinnost poskytovatele vůči spotřebiteli. Mimo svou informační povinnost je poskytovatel navíc povinen řádně posuzovat úvěruschopnost spotřebitele. Dle § 86 Zákona je poskytovatel, pod sankcí neplatnosti úvěrové smlouvy, oprávněn poskytnout úvěr pouze v situaci, kdy po přezkoumání všech dostupných a spolehlivých zdrojů vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele úvěr splatit. Ustanovení § 86 se tak stalo velmi obávanou a diskutovanou částí Zákona zejména z důvodu, že nelze předjímat, jakým způsobem bude vnímáno soudní praxí. Taktéž důvodová zpráva obavy spíše posílila, neboť uvádí: [...] *„I takové navýšení splátky, které o pouhou korunu přesahuje možnosti spotřebitele řádně a včas splácet, je významné neboť zapříčiňuje spotřebitelovo prodlení a s tím související následky.“* Sankcí za poskytnutí úvěru v rozporu s ustanovením § 86 je neplatnost úvěrové smlouvy jako takové, které se spotřebitel může dovolat v tříleté promlčecí lhůtě od uzavření smlouvy. V případě neplatné smlouvy spotřebitel musí vrátit jenom jistinu úvěru a to navíc pouze *„dle svých možností“*. Pokud tedy soudy nebudou interpretovat Zákon jinak, může nastat situace, že spotřebitel nebude muset platit ani úroky, smluvní pokutu, ale ani další náklady s neplatným úvěrem spojené.

Zvýšená ochrana spotřebitele je pak patrná taktéž v ustanoveních upravujících maximální výše sankcí hrozících spotřebiteli v případě prodlení. Zákon stanoví maximální denní výši smluvní pokuty na 0,1% z částky, ohledně které je spotřebitel v prodlení. Souhrn smluvních pokut pak nesmí převyšovat 0,5 násobek celkové výše úvěru, maximálně však 200 000 Kč. Jedná se o značnou redukci smluvní pokuty, neboť dnešní soudní praxí obecně přijímaná maximální výše smluvní pokuty, která ještě není v rozporu s dobrými mravy, se rovná 0,5 % denně. Maximální souhrnná výše pak není stanovena vůbec. Limitován je i úrok z prodlení, který nebude moci přesahovat maximální výši stanovenou jiným právním předpisem.[8]

Novým institutem majícím za cíl chránit spotřebitele je i dvoutýdenní lhůta na rozmyšlenou. Jakmile tedy zákazník dostane nabídku půjčky či úvěru, má právo se dva týdny rozmýšlet, porovnat různé nabídky a vybrat si, zda a kde si peníze půjčí. Poskytovatel úvěru nesmí během této dvoutýdenní lhůty nabídnuté podmínky úvěru změnit.

Zákon navíc umožňuje spotřebiteli zdarma předčasně splatit úvěr na bydlení v případě některých životních situací (úmrtí, dlouhodobá nemoc, invalidita dlužníka či jeho partnera), pokud tato situace zapříčinila výrazné snížení schopnosti dlužníka spotřebitelský úvěr splácet. Bude opět záležet na soudní interpretaci, jak dlouho zpětně může být úvěr takovou životní situací ovlivněn.

Závěrem

Zákon přináší řadu dalších zajímavých ustanovení, nad kterými bychom se rádi pozastavili v příštích

článcích. Na tomto místě si dovolíme pouze ještě uvést informaci k účinnosti Zákona. Zákon bude od 1. prosince 2016 aplikován na všechny spotřebitelské úvěrové smlouvy spadající do jeho rámce. Co se týká starších úvěrů určených na bydlení (hypoték), ty do režimu Zákona spadnou k datu své refixace (v případě úvěrů s pevně stanovenou úrokovou sazbou), případně přímo od data účinnosti Zákona (úvěry s plovoucí sazbou). Podobně bude už podle nového Zákona řešeno prodlení dlužníka nastalé v období po nabytí účinnosti Zákona.

Zákon přináší mnoho nového. Jak poskytovatele, tak i zprostředkovatele spotřebitelských úvěrů čeká náročné období přizpůsobování se novým pravidlům, které Zákon představí. Dá se očekávat mírné navýšení ceny spotřebitelských úvěrů, ve kterém poskytovatelé promítnou své zvýšené náklady spojené s plněním novým povinnostmi. Zda se Zákon stane účinným nástrojem ochrany spotřebitele v úvěrové oblasti, ukáže až budoucí praxe.

Jan Myška,
partner

Kateřina Kulhánková,
advokátka

[WOLF THEISS Rechtsanwälte GmbH & CO KG, organizační složka](#)

Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 234 765 111
Fax: +420 234 765 110
e-mail: paha@wolftheiss.com

---

[1] Zákon č. [257/2016](#) Sb., o spotřebitelském úvěru.

[2] Jedná se především o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES; Směrnici Komise 2011/90/EU; Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU a o Nařízení EU č. 1125/2014.

[3] § 2 odst. 1 Zákona.

[4] Například zákon č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele.

[5] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[6] § 169 Zákona.

[7] § 17 Zákona.

[8] Nařízení vlády č. [351/2013](#) Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | [www.epravo.cz](#)

Další články:

- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Aktuální judikatura k holdingovým strukturám](#)
- [Exkluzivita má svou cenu. NSS se vyjádřil k nájemnému mezi spojenými osobami](#)
- [Daňové změny a novinky 2026: Nová pravidla pro zaměstnanecké opce a benefity i změny v DPH u nemovitostí](#)
- [Společníci by neměli fakturovat své společnosti](#)